

Casual seks en het seksuele zelfbeeld van adolescenten in Nederland

Masterthesis

Nanne Speelman, 3671070

Master Jeugdstudies

Begeleidster: Prof. Dr. W. A. M. Vollebergh

Tweede beoordelaar: V. P. J. Duindam

Aantal woorden: 5.993

16-06-2015

Abstract

Casual seks wordt in veel voorafgaand, vooral Amerikaans onderzoek, gezien als een risicogedraging onder jongeren. De huidige studie gaat na in hoeverre dit ook geldt in Nederland, door de relatie tussen seksueel zelfbeeld en casual seks te onderzoeken. Ook worden eventuele risicogroepen geïdentificeerd. Er is gebruik gemaakt van data van Seks onder je 25^e, een cross-sectioneel onderzoek naar seksualiteit bij jongeren onder de 25 (n=7841). Uit de resultaten blijkt dat de risicogroepen wat betreft casual seks gevormd worden door jongens, in het bijzonder Turkse en Marokkaanse jongens, en laagopgeleide jongeren. Het is echter de vraag of de term 'risicogroep' van toepassing is, aangezien casual seks over het algemeen gerelateerd bleek te zijn aan een positief seksueel zelfbeeld. Het zou dus kunnen dat casual seks op psychologisch gebied niet per se als een risicogedraging gezien hoeft te worden in Nederland.

Kernbegrippen: casual seks, seksueel zelfbeeld, seksueel risicogedrag, gevoelens over seks, lichaamsbeeld

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Casual Seks en het Seksuele Zelfbeeld van Adolescenten in Nederland

Casual seks omvat het hebben van geslachtsgemeenschap zonder het hebben van een romantische relatie (Owen, Rhoades, Stanley, & Fincham, 2010). Casual seks krijgt in het Amerikaanse onderzoek steeds meer aandacht (Bachtel, 2013). Casual seks wordt hier vaak gezien als seksueel risicogedrag. Voorbeelden van risico's die casual seks met zich mee kan brengen zijn seksueel overdraagbare aandoeningen (Goenee, Kedde, & Picavet, 2012), ongewenste zwangerschappen (Fielder, Walsh, Carey, & Carey, 2014) en depressieve of negatieve gevoelens over seks (Bachtel, 2013; Grello, Welsh, & Harper, 2006). Voor zover bekend is in Nederland nog weinig onderzoek gedaan op het gebied van casual seks. Daarom zal in dit onderzoek gekeken worden of er risicogroepen geïdentificeerd kunnen worden op het gebied van casual seks. Daarnaast zal de relatie tussen seksueel zelfbeeld (gevoelens over seks en seksueel lichaamsbeeld) en casual seks onderzocht worden. Door eventuele risicogroepen te identificeren kunnen deze groepen de benodigde aandacht krijgen (bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting) om risicogedrag te beperken. Daarnaast is de vraag of casual seks ook in Nederland geassocieerd wordt met een negatief seksueel zelfbeeld onder adolescenten.

Risicogroepen

Om risicogroepen te identificeren zal gekeken worden naar verschillende demografische kenmerken als predictoren voor casual seks. In de huidige studie wordt gekeken naar sekse, etniciteit, opleidingsniveau en leeftijd. Deze kenmerken zijn gekozen omdat de verwachting is dat adolescenten die seksueel actiever zijn ook meer casual seks zullen hebben. Seksueel actieve adolescenten zijn vaak relatief laag opgeleid, of behoren tot een bepaalde etnische groep (de Graaf, Kruijer, Acker, & Meijer, 2012). In het huidige onderzoek varieert de leeftijd van de deelnemende adolescenten van 12 tot 25 jaar. Logischerwijs wordt leeftijd daarom ook meegenomen in het onderzoek. Omdat jonge adolescenten vaak nog niet of veel minder seksueel actief zijn dan oudere adolescenten (de Graaf et al., 2012) wordt verwacht dat oudere adolescenten meer casual seks zullen hebben dan jongere adolescenten.

De evolutionaire theorie stelt dat jongens baat hebben bij het hebben van meerdere partners, omdat zij hierdoor meer kans hebben op nakomelingen (Fielder & Carey, 2010). Jongens zullen volgens deze theorie eerder casual seks hebben, omdat zij daardoor meer kans hebben om hun genetische materiaal door te geven aan een volgende generatie. Volgens deze theorie hebben meisjes minder baat bij casual seks, omdat zij een man willen die hen kan

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

beschermen en kan helpen bij het verzorgen van nakomelingen. Vrouwen zouden volgens de evolutionaire theorie dus meer gericht zijn op vaste partners die samen met hen in nakomelingen willen investeren (Galperin et al., 2013). In de literatuur worden echter tegenstrijdige resultaten gevonden wat betreft sekseverschillen in het hebben van casual seks. Lyons, Manning, Giordano, en Longmore (2013) vonden dat jongens meer casual sekspartners hadden dan meisjes. Fielder en Carey (2010) zagen dit sekseverschil niet terug in hun onderzoek. Jongens hebben vaak permissievere attitudes wat betreft casual seks vergeleken met meisjes (Garcia, Reiber, Massey, & Merriwether, 2013), en vinden casual seks voor zichzelf acceptabeler dan voor meisjes (Herold & Mewhinney, 1993). Het kan zijn dat jongens daarom meer casual seks hebben dan meisjes. Daarnaast noemen meisjes vaker relationele motieven voor seks dan jongens (de Graaf et al., 2012). Logischerwijs zouden meisjes daarom eerder seks hebben binnen een relatie dan dat zij seks zouden hebben zonder een romantische relatie. Ook geven meisjes vaker dan jongens aan bezorgd te zijn over risico's van casual seks (Herold & Mewhinney, 1993). Het zou kunnen dat meisjes daarom minder snel casual seks zullen hebben. Hieruit voortvloeiend wordt in het huidige onderzoek verwacht dat jongens vaker casual seks zullen rapporteren dan meisjes.

In veel Amerikaanse onderzoeken werd casual seks vooral onderzocht onder adolescenten die een vervolgopleiding volgden. Lyons en collega's (2013) betrokken echter ook laagopgeleide adolescenten in hun onderzoek. Laagopgeleiden bleken meer ervaring met casual seks te hebben. Uit Nederlands onderzoek bleek dat laagopgeleide adolescenten meer seksueel risicogedrag vertonen dan hoogopgeleide adolescenten (Petersen, Meijer, de Graaf, & van Bergen, 2006; Schrijvers, 2010). Een verklaring voor de mate van seksueel risicogedrag onder laagopgeleide adolescenten is dat deze adolescenten meer tijd met hun leeftijdgenoten doorbrengen en vaak minder gecontroleerd worden door hun ouders (Schrijvers, 2010). Doordat laagopgeleiden minder tijd met hun ouders doorbrengen dan hoogopgeleiden, zou het kunnen dat zij hierdoor minder over seks communiceren met hun ouders, hetgeen dat juist kan zorgen voor veiligere seksuele gedragingen (de Looze, Constantine, Jerman, Vermeulen-Smit, ter Bogt, 2015). Het doorbrengen van veel tijd met leeftijdgenoten wordt geassocieerd met verschillende risicogedragingen (Harakeh, de Looze, Schrijvers, van Dorsselaer, & Vollebergh, 2012). Doordat laagopgeleiden veel tijd met leeftijdgenoten spenderen, zijn er voor hen wellicht meer situaties waarin casual seks mogelijk is. Verwacht wordt daarom dat casual seks meer voorkomt onder laagopgeleide adolescenten.

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Surinaamse, Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse adolescenten lijken meer risicogedrag te vertonen op het gebied van seks dan autochtone adolescenten (de Graaf et al., 2012). Surinaamse en Antilliaanse adolescenten hebben vaak onveilige seks, en betalen vaker voor seks (de Graaf et al., 2012). Een verklaring voor het vele seksuele risicogedrag ten opzichte van andere adolescenten is dat Surinaamse en Antilliaanse adolescenten vaker aangeven veel vrijheid te krijgen van hun ouders (de Graaf et al., 2012). Daarnaast geven zij vaak aan dat hun ouders niet op de hoogte zijn van hun seksuele gedrag. Voor Surinaamse en Antilliaanse adolescenten wordt daarom verwacht dat zij een risicogroep zullen vormen met betrekking tot casual seks. Bij adolescenten van Turkse of Marokkaanse afkomst worden sekseverschillen verwacht. Turkse en Marokkaanse jongens vertonen relatief veel risicogedrag (Petersen et al., 2006). Hoewel Turkse en Marokkaanse meisjes ook wel risicogedrag laten zien als zij seksueel actief zijn, bleken zij zelden seksuele ervaringen te hebben (de Graaf et al., 2012). Het zou kunnen dat deze meisjes seksueel onervaren zijn doordat er nog relatief veel gender conservatisme heerst onder mensen van Turkse of Marokkaanse achtergrond (Bakker & Vanwesenbeeck, 2006). Het gender conservatisme omvat een denkwijze gericht op traditionele genderrollen. Meisjes kunnen dit conservatisme vertalen naar normen die aangeven dat zij geen seks horen te hebben met losse partners. Aangenomen wordt dat deze meisjes minder ervaringen zullen hebben met casual seks. De verwachting is dat de sekseverschillen bij Turkse en Marokkaanse adolescenten sterker zichtbaar zullen zijn dan bij de autochtone adolescenten.

In de huidige studie wordt dus verwacht dat jongens, in het bijzonder Turkse en Marokkaanse jongens, en laagopgeleide adolescenten risicogroepen zullen vormen wat betreft casual seks.

Seksueel zelfbeeld en casual seks

Casual seks kan op verschillende manieren invloed hebben op adolescenten. Verwacht wordt dat casual seks gepaard gaat met een negatief seksueel zelfbeeld. Seksueel zelfbeeld omvat gevoelens over seks, en het lichaamsbeeld dat iemand heeft. Meer dan de helft van de jongeren hebben gemixte gevoelens over hun ervaringen met casual seks (Bachtel, 2013). Casual seks kan negatieve emoties (Bachtel, 2013) en ook veel stress (Fielder & Carey, 2010) met zich meebrengen. Daarnaast bleek dat adolescenten met meer casual seks vaker een lager zelfvertrouwen hadden (Fielder & Carey, 2010). Jongens ervaren casual seks echter minder negatief dan meisjes (Owen et al., 2010). Eshbaugh en Gute (2008) vonden in hun cross-

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

sectionele onderzoek dat vrouwen vaker dan mannen spijt hadden van casual seks. Uit ander cross-sectioneel onderzoek bleek ook dat het aantal bezorgde gedachten met betrekking tot seks hoger was bij meisjes met meer casual seks (Townsend & Wasserman, 2011). Uit onderzoek van Owen en Fincham (2011) bleek dat meisjes vaker dan jongens aangaven negatieve emoties te ervaren na casual seks. Waar van mannen meer geaccepteerd wordt dat zij veel seks hebben, wordt dit voor vrouwen vaker als schaamtevol en een schande gezien (Fielder & Carey, 2010). Het is een mogelijkheid dat de negatieve gevoelens en gedachten die meisjes vaker dan jongens ervaren na (casual) seks (de Graaf et al., 2012) voortkomen uit een schaamtegevoel, in lijn met de dubbele moraal. Mannen geven bijvoorbeeld ook aan casual seks acceptabeler te vinden voor henzelf dan voor vrouwen (Herold & Mewhinney, 1993). In het huidige onderzoek wordt daarom verwacht dat casual seks over het algemeen gepaard gaat met een negatiever seksueel zelfbeeld, en dat deze relatie steker is voor vrouwen. De verwachtingen met betrekking tot seksueel zelfbeeld zijn voornamelijk gebaseerd op bevindingen uit Amerikaanse onderzoeken. De huidige studie wordt echter gedaan onder Nederlandse jongeren, waardoor het mogelijk is dat andere uitkomsten worden gevonden dan in Amerikaans onderzoek.

Huidige studie

In de huidige studie zijn twee onderzoeksvragen. Ten eerste wordt de vraag gesteld wat risicogroepen zijn met betrekking tot casual seks. Er wordt gekeken naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en etniciteit. Verwacht wordt dat jongens meer casual seks zullen hebben dan meisjes, laagopgeleiden meer casual seks zullen hebben dan hoogopgeleiden, en dat oudere adolescenten meer casual seks zullen hebben dan jongere adolescenten. Daarnaast wordt verwacht dat Surinaamse en Antilliaanse adolescenten en Marokkaanse en Turkse jongens meer casual seks zullen hebben dan autochtone adolescenten. Van Marokkaanse en Turkse meisjes wordt juist minder casual seks verwacht vergeleken met de autochtone meisjes. De tweede vraag die gesteld wordt is de vraag of meer casual seks correspondeert met een negatiever seksueel zelfbeeld. Hierbij wordt verwacht dat meer casual seks gerelateerd is aan een negatiever seksueel zelfbeeld. Verwacht wordt dat deze relatie steker zal gelden voor meisjes.

Methode

Procedure

Voor het huidige onderzoek is gebruik gemaakt van data van een cross-sectioneel onderzoek naar seksualiteit onder jongeren tussen de 12 en 25 jaar. De werving van de

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

participanten is gerealiseerd met zowel een schoolse als een buitenschoolse steekproef. Binnen de schoolse steekproef werd per provincie aselect een aantal scholen geselecteerd, waarvan 21 scholen direct meededen aan het onderzoek. Door verdere werving binnen het eigen netwerk van de onderzoekers hebben uiteindelijk 43 scholen meegedaan. Voor de buitenschoolse steekproef zijn 55 gemeentes benaderd. Alle gemeentes verleenden hun medewerking, zodat brieven verstuurd konden worden naar jongeren. In totaal zijn 33.000 brieven verstuurd, en meestal ook een herhalingsoproep. Slechts één op de zes adolescenten reageerde op de brieven. De reden van de lage respons is niet bekend. De data is verkregen door het afnemen van digitale vragenlijsten. (de Graaf et al., 2012).

Participanten

In totaal hebben 7841 adolescenten, zowel jongens (n=3926) als meisjes (n=3915), tussen de 12 en 25 jaar deelgenomen aan het onderzoek. Van de participanten heeft 84% een Nederlandse of Westers allochtone afkomst en 16% een niet-westers allochtone afkomst. Op het moment van het invullen van de vragenlijst volgde 97% van de participanten een opleiding.

Meetinstrumenten

Casual seks. Participanten werden gevraagd of zij wel eens geslachtsgemeenschap hebben gehad. De antwoordmogelijkheden zijn ‘ja’ of ‘nee’. Het concept casual seks is gemeten met het item ‘Met wie heb je tot nu toe geslachtsgemeenschap en/of anale seks gehad?’. De antwoordmogelijkheden variëren van ‘altijd met mensen met wie ik een vaste relatie (verkering) heb’ tot ‘altijd met mensen met wie ik geen relatie (verkering) heb’. Om tot de variabele voor casual seks te komen zullen vier groepen worden gemaakt. De referentiecategorie zal gevormd worden door de groep zonder ervaring met geslachtsgemeenschap. Een tweede groep zal bestaan uit jongeren die wel geslachtsgemeenschap, maar geen casual seks gehad hebben. De derde groep zal gevormd worden door de jongeren die geslachtsgemeenschap gehad hebben, en soms casual seks hebben. De laatste groep zal bestaan uit de groep jongeren die geslachtsgemeenschap hebben gehad, en vaak of alleen maar casual seks hebben.

Opleidingsniveau. Het opleidingsniveau van de adolescenten is gemeten met twee items. De schoolgaande en studerende adolescenten werden gevraagd op welke school/opleiding zij zaten. De antwoordmogelijkheden variëren hier van ‘vmbo basisberoepsgericht/kaderberoepsgericht’ tot ‘universiteit’. Aan de adolescenten die geen opleiding volgden, werd gevraagd wat tot nu toe de hoogste opleiding is die de participant heeft

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

afgemaakt. Hier variëren de antwoordmogelijkheden van ‘lagere school/basisschool’ tot ‘universiteit’. In de analyses zullen twee groepen gevormd worden, een hoog opgeleide groep en een laagopgeleide groep.¹

Etniciteit. De etniciteit van de participanten is gebaseerd op drie items. Er werd gevraagd naar het geboorteland van de participant, de vader, en de moeder. Participanten worden als allochtoon beschouwd als ten minste één van de ouders, of de participant zelf niet in Nederland is geboren. Als vader en moeder afkomstig zijn uit verschillende landen, is het geboorteland van de moeder leidend. Autochtone adolescenten zullen als referentiecategorie genomen worden.

Seksueel zelfbeeld. Het concept seksueel zelfbeeld is gemeten aan de hand van een aantal uitspraken. Er werden uitspraken over gevoelens over seks en over lichaamsbeeld opgenomen. De 8 items over gevoelens over seksualiteit in de vragenlijst zijn ‘ik schaam me als ik seksuele gevoelens heb of zou hebben’, ‘ik vind seks eigenlijk vies’, ‘ik voel me schuldig als ik seksuele gevoelens heb of zou hebben’, ‘ik voel me schuldig na het masturberen (zelfbevrediging)’, ‘seks is voor mij belangrijk’, ‘ik wil van alles uitproberen op het gebied van seks’, ‘ik ben nog niet aan seks toe’ en ‘ik vind seks erg fijn’. De Cronbach’s alpha voor gevoelens rond seks is .80. De 4 items met betrekking tot lichaamsbeeld luiden als volgt: ‘ik denk dat ik best aantrekkelijk ben’, ‘ik ben tevreden over mijn geslachtsdelen’, ‘ik vind mezelf te dik of te dun’ en ‘ik zou wel gespierder willen zijn’. De Cronbach’s alpha voor lichaamsbeeld is .60. Antwoordmogelijkheden variëren voor alle uitspraken van ‘helemaal mee eens’ tot ‘helemaal oneens’ en zijn gemeten op een 5-puntschaal. Door middel van hercodering van items zal een lage score steeds corresponderen met een negatief seksueel zelfbeeld, een hoge score zal corresponderen met een positief seksueel zelfbeeld. Er zullen somscores gemaakt worden om een schaalscore te kunnen bepalen. Na een factor-analyse zijn er twee schalen gemaakt, namelijk de schaal gevoelens over seks en de schaal lichaamsbeeld. De schaalscores zijn berekend door steeds het gemiddelde te nemen van de items behorend tot een schaal. Voor de schaal betreffend gevoelens rondom seks correspondeert een score van 1 met negatieve gevoelens rondom seks, een score van 5 correspondeert met positieve gevoelens rondom seks. Voor de schaal lichaamsbeeld geldt dat een score van 1 correspondeert met een negatief lichaamsbeeld, en een score van 5 met een positief lichaamsbeeld.

¹ De variabele ‘opleidingsniveau’ is overgenomen uit de dataset van Seks onder je 25° (Rutgers WPF). Het is onduidelijk hoe de groepen ‘hoog opgeleid’ en ‘laag opgeleid’ zijn gemaakt.

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Analyseplan. De eerste onderzoeksvraag luidt: Welke adolescenten vormen een risicogroep voor het hebben van casual seks in Nederland? De hypothesen luiden als volgt:

- Jongens hebben meer casual seks dan meisjes.
- Oudere adolescenten hebben meer casual seks dan jonge adolescenten.
- Laagopgeleiden hebben meer casual seks dan hoogopgeleiden.
- Surinaamse en Antilliaanse adolescenten hebben meer casual seks dan autochtone adolescenten.
- Turkse en Marokkaanse jongens hebben meer casual seks dan Turkse en Marokkaanse meisjes en autochtone adolescenten.
- Sekseverschillen binnen de Turkse en Marokkaanse groep zullen groter zijn dan binnen de autochtone groep.

Om de hypothesen over demografische kenmerken te toetsen zal een multinomiale logistische regressieanalyse worden uitgevoerd. In de regressieanalyse worden de demografische kenmerken voor elkaar gecontroleerd. Daarnaast zal voor etniciteit gekeken worden naar de interactie met sekse om het moderatie-effect te toetsen. Meisjes, hoogopgeleiden en autochtonen zullen dienen als referentiecategorieën.

De tweede onderzoeksvraag is: correspondeert meer casual seks met een negatiever seksueel zelfbeeld? Verwacht wordt dat dit het geval is. Daarbij wordt de vraag gesteld of deze relatie anders is voor jongens dan voor meisjes. Er wordt verwacht dat de eventuele samenhang sterker is voor meisjes dan voor jongens. Voor beide schalen van seksueel zelfbeeld (gevoelens over seks en lichaamsbeeld) zal een anova worden uitgevoerd. Demografische kenmerken die in de eerste analyse significant gerelateerd bleken aan casual seks zullen als controlevariabelen worden meegenomen. Ook zal gekeken worden naar de interactie met sekse, om een moderatie-effect te kunnen detecteren. ‘Geen ervaring met seks’ en meisjes zullen als referentiecategorie worden genomen.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

In tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken te vinden voor casual seks, de demografische kenmerken, en seksueel zelfbeeld. Voor de categorische variabelen is het aantal respondenten (N), en het aantal in procenten van het totaal (%) aangegeven. Voor de continue variabelen zijn naast het aantal respondenten ook de gemiddelde score (M) met de minimum te behalen score

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

(*min.*) en de maximum te behalen score (*max.*) en de standaarddeviatie (*SD*) aangegeven. In de tabel is te zien dat relatief veel respondenten nog seksueel onervaren waren. Opvallend is het vrij hoge gemiddelde op positieve gevoelens over seks.

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken voor Casual Seks, Geslacht, Leeftijd, Opleidingsniveau, Etniciteit en Seksueel Zelfbeeld.

	<i>N</i>	<i>Min.</i>	<i>Max.</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>%</i>
Casual seks						
Geen seksuele ervaringen	2979					48.5
Wel seks, geen casual	976					15.9
Wel seks, soms casual	1434					23.3
Wel seks, vaak/altijd casual	756					12.3
Geslacht						
Jongens	3235					41.3
Meisjes	4606					58.7
Leeftijd	7841	10.5	26.1	19.1	3.4	
Opleidingsniveau						
Hoog	4057					52.2
Laag	3715					47.8
Etniciteit						
Nederlands	6189					78.9
Turks	208					2.7
Marokkaans	161					2.1
Surinaams	282					3.6
Antilliaans	206					2.6
Indonesisch	95					1.2
Overig: niet Westers	339					4.3
Overig: Westers	381					4.6
Seksueel zelfbeeld						
Positieve gevoelens over seks	7598	1	5	4.07	.72	
Positief lichaamsbeeld	7598	1	5	3.46	.65	

Demografische kenmerken en casual seks

Om te onderzoeken of demografische kenmerken voorspellers zijn voor het hebben van casual seks is een multinomiale logistische regressieanalyse uitgevoerd. Voor etniciteit is ook gekeken naar interactie met geslacht. De resultaten van deze regressie zijn te vinden in tabel 2.

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Tabel 2

Samenvatting van Multinomiale Logistische Regressie voor Casual Seks met Demografische Kenmerken als Voorspellers

	<i>B (SD)</i>	χ^2	OR	95% BI voor OR
Wel seks, maar geen casual seks vs. Geen seksuele ervaringen				
Intercept	-11.43 (.44)***			
Geslacht (ref: meisje)				
Jongen	.88 (.67)	1.70	2.40	[.64, 8.97]
Leeftijd	.55 (.02)***	618.79	1.73	[1.66, 1.80]
Opleidingsniveau (ref: hoog)				
Laag	.85 (.11)***	55.26	2.34	[1.87, 2.92]
Etniciteit (ref: Nederlands)				
Turks	-3.12 (.63)***	24.87	.04	[.01, .015]
Marokkaans	-2.62 (.57)***	20.74	.07	[.02, .23]
Surinaams	-.14 (.29)	.22	.87	[.50, 1.54]
Antilliaans	-.16 (.31)	.28	.85	[.47, 1.55]
Indonesisch	.12 (.46)	.08	1.13	[.46, 2.79]
Overig: niet Westers	-.82 (.31)**	7.02	.44	[.24, .81]
Overig: Westers	-.50 (.31)	2.63	.61	[.33, 1.11]
Geslacht x etniciteit				
Turks	2,82 (.74)***	14.73	16.78	[3.98, 70.79]
Marokkaans	1.70 (.86)*	3.96	5.49	[1.03, 29.37]
Surinaams	.48 (.47)	1.05	1.62	[.65, 4.05]
Antilliaans	.40 (.56)	.50	1.49	[.50, 4.44]
Indonesisch	-.16 (.78)	.04	.85	[.19, 3.89]
Overig: niet Westers	.80 (.46)	3.04	2.22	[.90, 5.45]
Overig: Westers	.59 (.47)	1.61	1.81	[.72, 4.53]
Soms casual seks vs. Geen seksuele ervaringen				
Intercept	-11.91 (.42)***			
Geslacht (ref: meisje)				
Jongen	1.28 (.62)*	4.25	3.58	[1.07, 12.02]
Leeftijd	.59 (.02)***	777.36	1.80	[1.73, 1.88]
Opleidingsniveau (ref: hoog)				
Laag	.78 (.11)***	53.32	2.18	[1.77, 2.69]
Etniciteit (ref: Nederlands)				
Turks	-2.98 (.51)***	33.58	.05	[.02, .14]
Marokkaans	-2.45 (.48)***	26.17	.09	[.03, .22]
Surinaams	-.17 (.27)	.38	.85	[.49, 1.45]
Antilliaans	-.61 (.31)	3.74	.55	[.29, 1.01]
Indonesisch	-1.13 (.58)	3.82	.33	[.11, 1.00]
Overig: niet Westers	-.85 (.29)**	8.56	.43	[.24, .76]
Overig: Westers	.25 (.24)	1.09	1.29	[.80, 2.07]
Geslacht x etniciteit				

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Turks	2.42 (.63)***	14.67	11.21	[3.25, 38.59]
Marokkaans	2.23 (.64)***	12.15	9.33	[2.66, 32.75]
Surinaams	.08 (.46)	.03	1.09	[.44, 2.68]
Antilliaans	1.10 (.51)*	4.62	3.01	[1.10, 8.21]
Indonesisch	1.37 (.78)	3.10	3.93	[.86, 18.02]
Overig: niet Westers	1.15 (.40)*	8.45	3.17	[1.46, 6.90]
Overig: Westers	.60 (.36)	2.78	1.81	[.90, 3.64]
<hr/>				
Vaak/altijd casual seks vs. Geen seksuele ervaringen				
<hr/>				
Intercept	-12.12 (.53)***			
Geslacht (ref: meisje)				
Jongen	1.28 (.72)	3.13	3.60	[.87, 14.90]
Leeftijd	.56 (.03)***	470.81	1.75	[1.67, 1.84]
Opleidingsniveau (ref: hoog)				
Laag	.39 (.14)**	8.30	1.47	[1.13, 1.92]
Etniciteit (ref: Nederlands)				
Turks	-1.91 (.51)***	14.03	.15	[.05, .40]
Marokkaans	-1.73 (.53)**	10.58	.18	[.06, .50]
Surinaams	.01 (.34)	.00	1.01	[.52, 1.95]
Antilliaans	-.90 (.45)	4.02	.41	[.17, .98]
Indonesisch	-.46 (.62)	.56	.63	[.19, 2.11]
Overig: niet Westers	-.90 (.41)*	4.90	.41	[.18, .90]
Overig: Westers	.49 (.28)	3.04	1.63	[.94, 2.82]
Geslacht x etniciteit				
Turks	2.45 (.60)***	16.70	11.56	[3.58, 37.40]
Marokkaans	2.69 (.64)***	17.81	14.80	[4.24, 51.71]
Surinaams	.75 (.48)	2.45	2.12	[.83, 5.40]
Antilliaans	1.92 (.60)*	10.16	6.84	[2.10, 22.30]
Indonesisch	.17 (.93)	.04	1.19	[.19, 7.30]
Overig: niet Westers	1.65 (.49)*	11.37	5.20	[1.99, 13.55]
Overig: Westers	.26 (.41)	.41	1.30	[.58, 2.89]

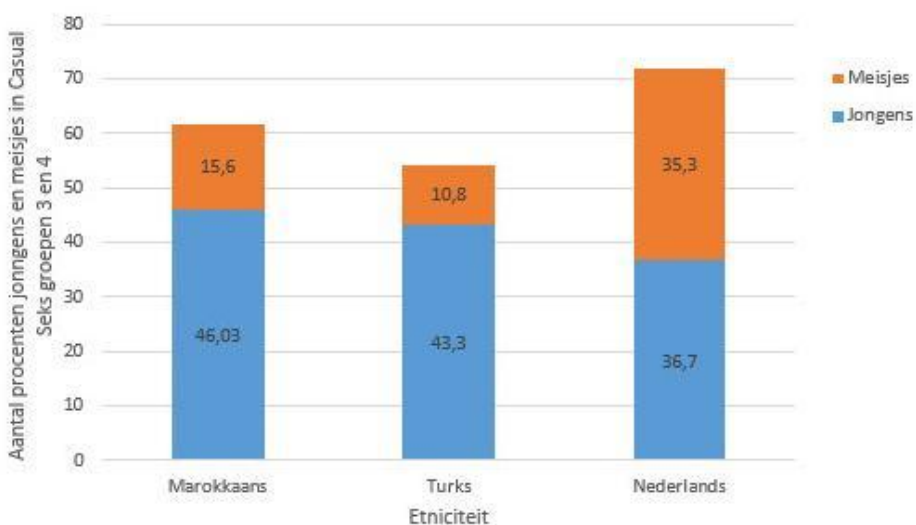
Noot: * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$. OR = Odds Ratio. BI = Betrouwbaarheidsinterval.

De vier groepen met betrekking tot casual seks zullen vanaf nu ook wel groep 1 (geen seksuele ervaringen), groep 2 (wel seksuele ervaringen, maar geen casual seks), groep 3 (soms casual seks) en groep 4 (vaak/altijd casual seks) worden genoemd.

Geslacht bleek een significante voorspeller voor groep 3. Jongens bleken dus vaker dan meisjes aan te geven dat ze soms casual seks hebben ($b = 1.28$, Wald $\chi^2(1) = 4.25$, $p < .05$). De leeftijd van een adolescent bleek voor alle groepen een significante voorspeller. Hoe ouder een adolescent is, hoe meer kans de adolescent heeft op ervaringen met (casual) seks. Ook laagopgeleiden bleken eerder tot groep 2, 3 of 4 te behoren. Opleidingsniveau is dus een

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

significante voorspeller voor het hebben van (casual) seks. Wat betreft etniciteit bleek dat Turkse en Marokkaanse jongens meer kans hebben dan Nederlandse jongens om tot de groepen 2, 3 of 4 te behoren. Turkse en Marokkaanse jongens hebben dus vaker casual seks dan Nederlandse jongens, dit geldt ook voor Antilliaanse jongens. Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse meisjes hebben echter veel minder vaak (casual) seks dan Nederlandse meisjes. In figuur 1 is het aantal procent van de jongens en meisjes van Nederlandse, Turkse of Marokkaanse afkomst te zien die tot groepen 3 of 4 behoren.

Figuur 1. Aantallen Turkse, Marokkaanse en Nederlandse jongens en meisjes die soms/vaak/altijd casual seks hebben, uitgedrukt in procenten.

Seksueel zelfbeeld en casual seks

Om te onderzoeken of casual seks gepaard gaat met een negatiever seksueel zelfbeeld is tweemaal een anova uitgevoerd. De interactie tussen casual seks en geslacht is hierbij ook opgenomen. Er is gecontroleerd voor leeftijd, opleidingsniveau en etniciteit door deze variabelen als covariaten mee te nemen in het model. Er is een anova uitgevoerd voor de schaal 'positieve gevoelens over seks', en voor de schaal 'positief lichaamsbeeld'. De resultaten van de analyse met betrekking tot gevoelens over seks zijn te vinden in tabel 4.

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Tabel 3

ANOVA met Positieve Gevoelens over Seks als Afhankelijke Variabele en Casual Seks en Geslacht als Voorspellers

	<i>B (SD)</i>	95% BI
Controlevariabelen		
Leeftijd	.04 (.00)***	[.04, .05]
Opleidingsniveau	.07 (.02)***	[.04, .10]
Etniciteit (ref: Nederlands)		
Turks	-.26 (.05)***	[-.34, -.17]
Marokkaans	-.26 (.05)***	[-.36, -.17]
Surinaams	-.11 (.04)**	[-.19, -.03]
Antilliaans	-.15 (.05)**	[-.24, -.06]
Indonesisch	.02 (.07)	[-.12, .16]
Overig: niet-Westers	-.13 (.04)***	[-.20, -.06]
Overig: Westers	.04 (.04)	[-.03, .11]
Casual seks (ref: geen seksuele ervaring)		
Geen casual seks	.77 (.03)***	[.71, .83]
Soms casual seks	.87 (.03)***	[.81, .92]
Vaak/altijd casual seks	.89 (.04)***	[.82, .96]
Geslacht (ref: meisje)		
Jongen	.44 (.02)***	[.40, .49]
Interacties		
Geen casual seks x geslacht	-.33 (.05)***	[-.42, -.24]
Soms casual seks x geslacht	-.34 (.04)***	[-.42, -.27]
Vaak/altijd casual seks x geslacht	-.36 (.05)***	[-.42, -.24]

Noot: * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$. BI = betrouwbaarheidsinterval. SD = standaarddeviatie.

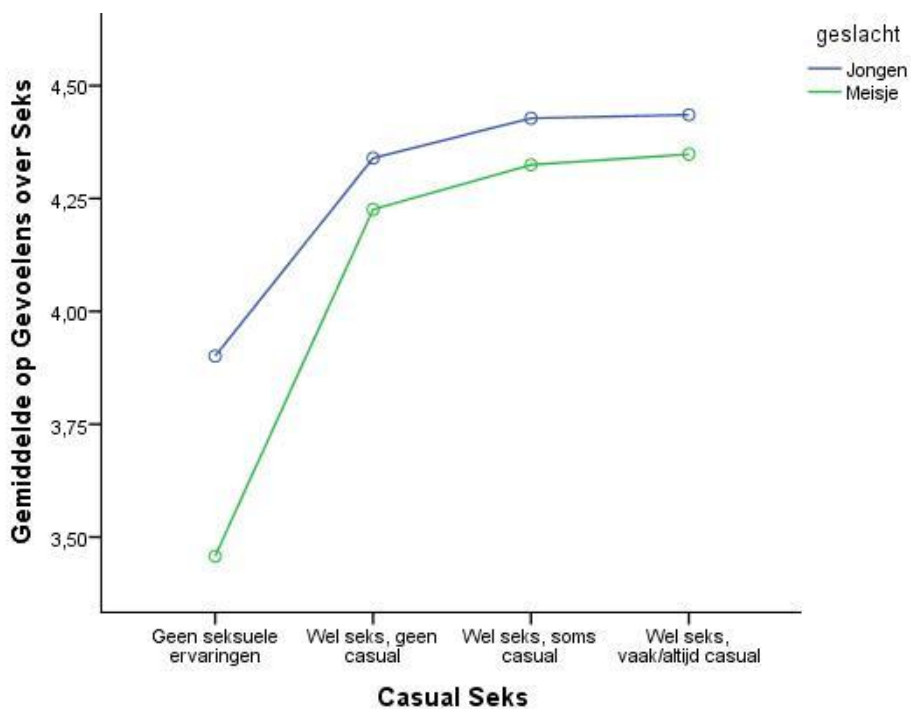
Jongens bleken meer positieve gevoelens te hebben over seks dan meisjes. Alle groepen met seksuele ervaringen bleken positievere gevoelens te hebben over seks dan seksueel onervaren adolescenten. Als adolescenten ervaringen hebben met (casual) seks, zullen zij dus positievere gevoelens ervaren dan adolescenten die geen seksuele ervaring hebben. Dit verband bleek sterker voor meisjes dan voor jongens (zie Figuur 2). Als groep 2 als referentiecategorie wordt genomen, blijkt dat adolescenten met casual seks positievere gevoelens rondom seks ervaren dan adolescenten die geen casual seks hebben (Soms casual seks: $F(3,16) = 395.96$, $b = .10$, $p < .01$. Vaak/altijd casual seks: $F(3,16) = 395.96$, $b = .12$, $p < .01$). Opvallend is dat adolescenten van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse, Antilliaanse of niet-Westerse afkomst negatievere gevoelens bleken te hebben over seks vergeleken met autochtone adolescenten.

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Tabel 4

Gecorrigeerde Gemiddelde Scores op Positieve Gevoelens over Seks (min = 0, max = 5)

	Jongens	Meisjes
Groep 1 (geen seksuele ervaring)	3.90	3.46
Groep 2 (geen casual seks)	4.34	4.23
Groep 3 (soms casual seks)	4.43	4.33
Groep 4 (vaak/altijd casual seks)	4.44	4.35

Figuur 2. Sekseverschillen in gemiddelde score op Positieve Gevoelens over Seks per casual seks categorie.

In tabel 6 zijn de resultaten van de analyse met betrekking tot lichaamsbeeld te vinden. Groepen 2 en 3 bleken een positiever lichaamsbeeld te hebben in vergelijking met groep 1. Als adolescenten soms casual seks hebben, zullen zij dus hoger scoren op een positief lichaamsbeeld dan adolescenten zonder seksuele ervaringen. Voor jongens bleek dit effect sterker dan voor meisjes (zie Figuur 3). Als groep 2 als referentiecategorie wordt genomen, blijkt echter dat adolescenten die casual seks hebben niet significant verschillen in scores op lichaamsbeeld in

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

vergelijking met adolescenten met seksuele ervaringen zonder casual seks (Soms casual seks: $F(3, 16) = 11.52, b = .02, p = .483$. Vaak/altijd casual seks: $F(3, 16) = 11.52, b = -.04, p = .420$).

Tabel 5

Samenvatting van ANOVA met Positief Lichaamsbeeld als Afhankelijke Variabele en Casual Seks en Geslacht als Voorspellers

	<i>B (SD)</i>	95% BI
Controlevariabelen		
Leeftijd	.00 (.00)	[-.01, .01]
Opleidingsniveau	.06 (.02)**	[.02, .09]
Etniciteit (ref: Nederlands)		
Turks	.20 (.05)***	[.10, .29]
Marokkaans	.13 (.06)*	[.02, .24]
Surinaams	.05 (.05)	[-.04, .14]
Antilliaans	-.01 (.05)	[-.12, .10]
Indonesisch	.03 (.08)	[-.13, .18]
Overig: niet-Westers	.05 (.04)	[-.03, .13]
Overig: Westers	-.04 (.04)	[-.12, .04]
Casual seks (ref: geen seksuele ervaring)		
Geen casual seks	.07 (.03)*	[.01, .14]
Soms casual seks	.10 (.03)**	[.04, .16]
Vaak/altijd casual seks	.04 (.04)	[-.04, .12]
Geslacht (ref: meisje)		
Jongen	-.02 (.02)	[-.07, .03]
Interacties		
Geen casual seks x geslacht	.10 (.05)*	[.01, .20]
Soms casual seks x geslacht	.09 (.04)*	[.01, .17]
Vaak/altijd casual seks x geslacht	.12 (.05)*	[.01, .22]

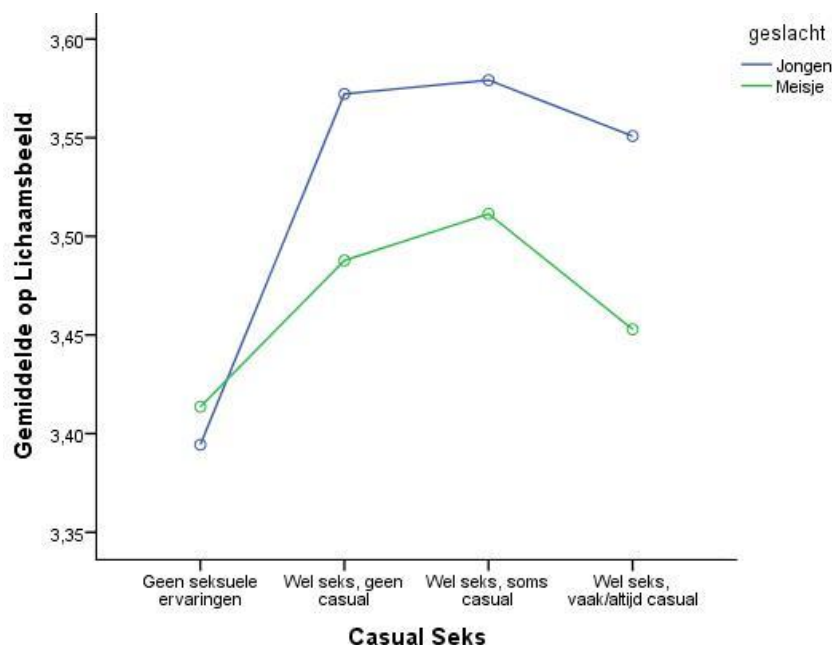
Noot: * $p < .05$ ** $p < .01$ *** $p < .001$. BI = betrouwbaarheidsinterval. SD = standaarddeviatie.

Tabel 6

Gecorrigeerde Gemiddelde Scores op Positief Lichaamsbeeld (min = 0, max = 5)

	Jongens	Meisjes
Groep 1 (geen seksuele ervaring)	3.40	3.42
Groep 2 (geen casual seks)	3.57	3.48
Groep 3 (soms casual seks)	3.57	3.50
Groep 4 (vaak/altijd casual seks)	3.56	3.45

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Figuur 3. Sekseverschillen in gemiddelde score op Positief Lichaamsbeeld per casual seks categorie.

Discussie

Casual seks blijkt relatief vaak voor te komen. Ruim 30% van de jongeren rapporteerde casual seks, dit is ruim twee derde van de seksueel actieve jongeren. Bepaalde groepen jongeren bleken meer casual seks te hebben dan andere groepen. Zo hebben jongens meer casual seks dan meisjes. Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse jongens hadden nog meer casual seks dan de Nederlandse jongens, en de Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse meisjes bleken juist minder casual seks te hebben dan Nederlandse meisjes. Sekseverschillen in de Turkse en Marokkaanse groepen bleken het grootst te zijn. Laagopgeleiden bleken ook een risicogroep te vormen. In tegenstelling tot de verwachtingen en eerder Amerikaans onderzoek bleek casual seks niet gepaard te gaan met een negatief seksueel zelfbeeld. Voor jongeren met seksuele ervaringen geldt namelijk dat zij positievere gevoelens hebben rondom seks als zij (wel eens) casual seks hebben. Als wordt gekeken naar lichaamsbeeld blijkt dat jongeren een positiever lichaamsbeeld hebben als zij seksuele ervaringen hebben en soms casual seks hebben. Dit geeft aan dat casual seks in Nederland wellicht relatief normaal wordt gevonden, en dus niet gepaard gaat met negatieve gevoelens of een negatief lichaamsbeeld.

Risicogroepen

Er zijn verschillende risicogroepen geïdentificeerd met betrekking tot het hebben van casual seks. Jongens hebben meer casual seks dan meisjes, wat gezien kan worden als een bevestiging van de evolutionaire theorie. Vergelijkbare resultaten werden gevonden in verschillende Amerikaanse studies (Herold & Mewhinney, 1993; Lyons et al., 2013). Casual seks wordt meer geaccepteerd van jongens dan van meisjes (Vanweesenbeeck, 2011). Er bestaat dus wellicht een dubbele moraal wat betreft het hebben van casual seks. Heel sterk is deze dubbele moraal echter niet in Nederland. Als wordt gekeken naar de totale groep jongeren in Nederland lijkt deze licht aanwezig te zijn. Als alleen naar autochtone adolescenten wordt gekeken wordt het verschil tussen jongens en meisjes echter vrij klein. De dubbele moreel leeft waarschijnlijk meer onder bepaalde etnische groepen, en dan met name onder de Turkse en Marokkaanse groepen. Hier bleken de sekseverschillen namelijk zeer sterk te zijn, evenals in de Antilliaanse groep. Onder allochtone groepen in Nederland is vaak nog veel sprake van sociale controle, waarbij vooral van meisjes wordt verwacht dat zij op een traditionele manier met relaties omgaan (de Valk & Liefbroer, 2015). Jongens krijgen vaak juist meer vrijheid, waardoor zij makkelijker de normen van Nederlandse jongens over kunnen nemen (de Valk & Liefbroer, 2015). Het zou kunnen dat Turkse en Marokkaanse jongens en meisjes daarom zo sterk van elkaar verschillen wat betreft casual seks. Dat de Antilliaanse groep ook een sterk sekseverschil laat zien was tegen de verwachtingen in. Antilliaanse meisjes hebben namelijk minder casual seks dan verwacht. Dit zou kunnen komen doordat Antilliaanse meisjes hun ouders niet willen teleurstellen en het belangrijk vinden dat hun ouders zich niet voor hen moeten schamen (Cense, 2012). Traditionele genderrollen lijken toch meer aanwezig onder de Antilliaanse groep (Cense, 2012) dan verwacht.

Zoals verwacht geven laagopgeleiden vaker dan hoogopgeleiden aan casual seks te hebben. Eerder werd al gevonden dat laagopgeleiden over het algemeen meer risicogedrag vertonen (Miller & Sneesby, 1988; Vereecken, Maes, & de Bacquer, 2004; Wellings et al., 2001). Naast de vrijheid die deze jongeren vaak van hun ouders krijgen (Schrijvers, 2010), zou impulsiviteit ook mee kunnen spelen. Laagopgeleiden zijn vaak impulsiever dan hoogopgeleiden (Grano, Virtanen, Vahtera, Elovaino, & Kivimäki, 2004). Het zou kunnen dat zij daardoor eerder casual seks zullen hebben, aangezien casual seks vaak voortkomt in situaties waar spontaan wordt gehandeld, zonder na te denken over eventuele consequenties (Fielder & Carey, 2010).

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

Daarnaast blijken laagopgeleiden door hun impulsiviteit vaker grotere hoeveelheden alcohol te drinken dan hoogopgeleiden (Grano et al., 2004). Hierdoor kan het zo zijn dat laagopgeleiden makkelijker de beslissing maken casual seks te hebben, wat vaak gebeurt als jongeren veel gedronken hebben (Fielder & Carey, 2010).

Seksueel zelfbeeld

Seksueel zelfbeeld is onderverdeeld in positieve gevoelens over seks en een positief lichaamsbeeld. Jongens bleken positievere gevoelens over seks te hebben dan meisjes. Seksueel ervaren jongeren hadden positievere gevoelens rondom seks dan onervaren jongeren, dit bleek sterker te gelden voor meisjes dan voor jongens. Het hebben van casual seks was, tegen de verwachtingen in, geassocieerd met positievere gevoelens over seks dan het niet hebben van casual seks. Wat betreft een positief lichaamsbeeld bleek dat jongeren met eventuele ervaringen met casual seks een positiever lichaamsbeeld hadden dan seksueel onervaren jongeren. Voor jongens gold dit sterker dan voor meisjes. Casual seks blijkt dus over het algemeen gepaard te gaan met een positief seksueel zelfbeeld. Deze resultaten komen niet overeen met eerdere literatuur (Eshbaugh & Gute, 2008; Owen et al., 2010; Owen & Fincham, 2011). Het zou kunnen dat de resultaten afwijken doordat casual seks op verschillende manieren gedefinieerd kan worden. Zo nemen veel onderzoeken alle seksuele handelingen van zoenen tot geslachtsgemeenschap mee in hun definitie. In de huidige studie is echter alleen gevraagd naar vaginale en/of anale penetratie. Het zou kunnen dat seksuele handelingen zoals zoenen en strelen vooral zorgen voor een negatief zelfbeeld, en niet de geslachtsgemeenschap. Zoenen gebeurt bijvoorbeeld makkelijker in meerdere situaties, terwijl voor het hebben van geslachtsgemeenschap meer beslissingen nodig zijn (Owen et al., 2010). Het is mogelijk dat er meer spijtgevoelens en negatieve emoties ervaren worden na seksuele handelingen die makkelijker gebeuren zonder er over na te denken (Fielder & Carey, 2010). Een andere verklaring voor de gevonden relatie tussen een positief seksueel zelfbeeld en casual seks is dat voorafgaand onderzoek vrijwel altijd Amerikaans is. Het zou kunnen dat casual seks in Amerika samengaat met een negatief zelfbeeld, terwijl het in Nederland juist samengaat met een positiever zelfbeeld. Uit onderzoek van Schalet (2000, 2010) werd duidelijk dat Nederlandse ouders seksualiteit van jongeren als een normaal fenomeen zien, waar zij openlijk over praten met hun kinderen. Voor Amerikaanse gezinnen geldt echter dat er een taboe over heerst: ouders denken dat hun kinderen nog niet om kunnen gaan met seksgerelateerde onderwerpen (Schalet,

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

2000). Dit taboe in Amerikaanse gezinnen zou het verschil in seksueel zelfbeeld tussen Amerikaanse en Nederlandse jongeren kunnen verklaren. Ook in Amerikaanse media is te zien dat op het gebied van seks vooral aandacht wordt besteed aan de gevaren van seks, terwijl in Nederland de positieve kanten van seks ook worden belicht (Joshi, Peter, & Valkenburg, 2011). Daarnaast worden in Amerika risico's die seks met zich mee kan brengen sterk benadrukt in seksuele voorlichtingen, zonder aandacht voor veilige seks en de positieve kanten van seks, wat in Nederland wel aandacht krijgt (Joshi, et al., 2011). Het is mogelijk dat Amerikaanse jongeren makkelijker een negatiever seksueel zelfbeeld ontwikkelen vergeleken met Nederlandse jongeren door de beperkte communicatie met ouders, minder kennis over seks en het taboe dat op seksualiteit van jongeren rust.

Krachten en beperkingen

Een sterk punt aan deze studie is dat in de gebruikte vragenlijst veel over seksualiteit is gevraagd, waardoor veel informatie verkregen werd over de seksuele belevingswereld van een groot aantal jongeren in Nederland. Een beperking is echter de hoge non-response en de onbekendheid van de achterliggende reden hiervan. De non-response leek redelijk selectief, de meerderheid van de respondenten volgde op het moment van deelname namelijk een opleiding. Het zou kunnen dat dit heeft geleid tot vertekende resultaten. De steekproef is nu namelijk niet representatief voor de samenleving, wat de generaliseerbaarheid van de resultaten niet ten goede komt. Daarnaast waren er meer vrouwelijke respondenten dan mannelijke, en meer hoogopgeleiden dan laagopgeleiden. Vervolgonderzoek met een steekproef welke meer representatief is voor de Nederlandse samenleving is wenselijk. De cross-sectionele aard van de studie is ook een beperking. Hierdoor kunnen er geen uitspraken worden gedaan over de richting van verbanden. Longitudinaal vervolgonderzoek is nodig om de relatie tussen casual seks en seksueel zelfbeeld beter te begrijpen. Een andere beperking is het gebruik van zelfrapportage. Doordat het onderzoek een onderwerp betreft waar voor bepaalde groepen een taboe over heerst, kan de zelfrapportage tot sociaalwenselijke antwoorden hebben geleid. Ook de dubbele moraal kan aansporen tot sociaalwenselijke antwoorden. Sociaalwenselijke antwoorden kunnen de resultaten vertekenen doordat jongens op seksueel gebied hun activiteiten eerder overdrijven, terwijl meisjes geneigd kunnen zijn tot onderrapportage (de Graaf et al., 2012). Dit zou dus kunnen betekenen dat het gevonden verschil tussen jongens en meisjes in werkelijkheid iets kleiner is. Bij etnische groepen kan het zo zijn dat zij niet alles rapporteren wat zij doen op

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

seksueel gebied, omdat daar nog een taboe over heerst. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat meisjes zich schamen voor hun seksuele ervaringen, en ze daarom niet rapporteren. De verschillen in de etnische groepen kunnen dus in werkelijkheid kleiner zijn dan de gevonden verschillen in de huidige studie.

Conclusie en implicaties

Er zijn verschillende risicogroepen geïdentificeerd met betrekking tot casual seks. De vraag is echter of de term 'risicogroep' wel van toepassing is, aangezien casual seks over het algemeen gepaard gaat met een positief seksueel zelfbeeld. Casual seks hoeft dus op emotioneel gebied niet per se als risicogedraging gezien te worden in Nederland. Wel bleek uit eerder onderzoek dat casual seks vaak onveilig gedaan wordt (Goenee et al., 2012). De nadruk zou in preventieprogramma's daarom meer op fysieke gevolgen zoals seksueel overdraagbare aandoeningen gelegd moeten worden, niet op emotionele gevolgen. Opvallend is dat Turkse en Marokkaanse adolescenten negatievere gevoelens hadden over seks dan autochtone adolescenten. Voor vervolgonderzoek is het interessant om te onderzoeken of de relatie tussen seksueel zelfbeeld en casual seks anders is voor verschillende etnische groepen in Nederland.

Literatuur

- Bachtel, M. K. (2013). Do hookups hurt? Exploring college students' experiences and perceptions. *Journal of Midwifery & Women's Health, 58*, 41-48. doi:10.1111/j.1542-2011.2012.00266.x
- Bakker, F. & Vanwesenbeeck, I. (2006). *Seksuele gezondheid in Nederland 2006*. Delft, Nederland: Eburon.
- Cense, M. (2012). Andere cultuur, andere grens? Jongeren en seksueel grensoverschrijdend gedrag. *Kind en Adolescent, 33*, 264-270. doi:10.1007/s12453-012-0032-2
- Eshbaugh, E. M., & Gute, G. (2008). Hookups and sexual regret among college woman. *Journal of Social Psychology, 148*, 77-89.
- Fielder, R. L., & Carey, M. P. (2010). Predictors and consequences of sexual 'hookups' among college students: A short-term prospective study. *Archives of Sexual Behavior, 39*, 1105-1119. doi:10.1007/s10508-008-9448-4
- Fielder, R. L., & Carey, M. P. (2010). Prevalence and characteristics of sexual hookups among first-semester female college students. *Journal of Sex & Marital Therapy, 36*, 346-359. doi:10.1080/0092623X.2010.488118
- Fielder, R. L., Walsh, J. L., Carey, K. B., & Carey, M. P. (2013). Predictors of sexual hookups: A theory-based, prospective study of first-year college women. *Archives of Sexual Behavior, 42*, 1425-1441. doi:10.1007/s10508-013-0106-0
- Fielder, R. L., Walsh, J. L., Carey, K. B., & Carey, M. P. (2014). Sexual hookups and adverse health outcomes: A longitudinal study of first-year college women. *Journal of Sex Research, 5*, 131-144. doi:10.1080/00224499.2013.848255
- Galperin, A., Haselton, M. G., Frederick, D. A., Poore, J., von Hippel, W., Buss, D. M., & Gonzaga, G. C. (2013). Sexual regret: Evidence for evolved sex differences. *Archives of Sexual Behavior, 42*, 1145-1161. doi:10.1007/s10508-012-0019-3
- Garcia, J. R., Reiber, C., Massey, S. G., & Merriwether, A. M. (2012). Sexual hookup culture: A review. *Review of General Psychology, 16*, 161-176. doi:10.1037/a0027911
- Goenee, M., Kedde, H., & Picavet, C. (2012). Condoomgebruik en testgedrag in Nederland. *Tijdschrift voor Seksuologie, 36*, 109-120.
- Grano, N., Virtanen, M., Vahtera, J., Elovainio, M., & Kivimäki, M. (2004). Impulsivity as a predictor of smoking and alcohol consumption. *Personality and Individual Differences, 37*, 1693-1700. doi:10.1016/j.paid.2004.03.004
- Grello, C. M., Welsh, D. P., & Harper, M. S. (2006). No strings attached: The nature of casual sex in college students. *The Journal of Sex Research, 43*, 255-267. doi:10.1080/00224490609552324

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

- de Graaf, H. (2012). Seksueel gedrag en seksuele beleving in Nederland. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 36, 87-97.
- de Graaf, H., Kruijer, H., van Acker, J., & Meijer, S. (2012). *Seks onder je 25^e*. Nederland, Delft: Eburon.
- Harakeh, Z., de Looze, M. E., Schrijvers, C. T. M., van Dorsselaer, S. A. F. M., & Vollebergh, W. A. M. (2012). Individual and environmental predictors of health risk behaviours among Dutch adolescents: The HBSC study. *Public Health*, 126, 566-573. doi:10.1016/j.puhe.2012.04.006
- Herold, E. S., & Mewhinney, D. K. (1993). Gender differences in casual sex and AIDS prevention: A survey of dating bars. *The Journal of Sex Research*, 30, 36-42.
- Joshi, S. P., Peter, J., & Valkenburg, P. M. (2011). Scripts of sexual desire and danger in US and Dutch teen girl magazines: A cross-national content analysis. *Sex Roles*, 64, 463-474. doi:10.1007/s11199-011-9941-4
- Lemer, J. L., Blodgett Salafia, E. H., & Benson, K. E. (2013). The relationship between college women's sexual attitudes and sexual activity: The mediating role of body image. *International Journal of Sexual Health*, 25, 104-114. doi:10.1080/19317611.2012.722593
- de Looze, M., Constantine, N. A., Jerman, P., Vermeulen-smit, E., & ter Bogt, T. (2015). Parent-adolescent sexual communication and its association with adolescent sexual behaviors: A nationally representative analysis in the Netherlands. *Journal of Sex Research*, 52, 257-268. doi:10.1080/00224499.2013.858307
- Lyons, H., Manning, W., Giordano, P., & Longmore, M. (2013). Predictors of homosexual casual sex among young adults. *Archives of Sexual Behavior*, 42, 585-593. doi:10.1007/s10508-012-0051-3
- Maticka-Tyndale, E., Herold, E. S., & Mewhinney, D. (1998). Casual sex on spring break: Intentions and behaviors of Canadian students. *Journal of Sex Research*, 35, 254-264. doi:10.1080/00224499809551941
- Miller, B. C., & Sneesby, K. R. (1988). Educational correlates of adolescents' sexual attitudes and behavior. *Journal of Youth and Adolescence*, 17, 521-530.
- Owen, J., & Fincham, F. D. (2011). Young adults' emotional reaction after hooking up encounters. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 321-330. doi:10.1007/s10508-010-9652
- Owen, J. J., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., & Fincham, F. D. (2010). 'Hooking up' among college students: Demographic and psychosocial correlates. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 653-663. doi:10.1007/s10508-008-9414-1
- Petersen, L. T., Meijer, S., de Graaf, H., & van Bergen, J. (2006). *Bijblijven*, 22, 264-268. doi:10.1007/BF03059949

CASUAL SEKS EN SEKSUEEL ZELFBEELD IN NEDERLAND

- Pujols, Y., Meston, C. M., & Seal, B. N. (2010). The association between sexual satisfaction and body image in women. *Journal of Sexual Medicine*, 7, 905-916. doi:10.1111/j.1743-6109.2009.01604.x
- Schalet, A. T. (2000). Raging hormones, regulated love: Adolescent sexuality and the constitution of the modern individual in the United States and the Netherlands. *Body & Society*, 6, 75-105. doi:10.1177/1357034X00006001006
- Schalet, A. T. (2010). Sexual subjectivity revisited: The significance of relationships in Dutch and American girls' experiences of sexuality. *Gender & Society*, 24, 304-329. doi:10.1177/0891243210368400
- Schrijvers, C. T. M. (2010). Middelengebruik en seksueel gedrag van jongeren met een laag opleidingsniveau. (RIVM Rapport).
- Townsend, J. M., & Wasserman, T. H. (2011). Sexual hookups among college students: Sex differences in emotional reactions. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 1173-1181. doi:10.1007/s10508-011-9841-2
- de Valk, H. A. G., & Liefbroer, A. C. (2007). Parental influence on union formation preferences among Turkish, Moroccan, and Dutch adolescents in the Netherlands. *Journal of Cross-cultural Psychology*, 38, 487-505. doi:10.1177/0022022107302316
- Vanweesenbeeck, I. (2011). 'Gender doen' in seks en sekswetenschap. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 35, 142-153.
- Vereecken, C. A., Maes, L., & de Bacquer, D. (2004). The influence of parental occupation and the pupils' educational level on lifestyle behaviors among adolescents in Belgium. *Journal of Adolescent Health*, 34, 330-338. doi:10.1016/j.jadohealth.2003.07.011
- Wellings, K., Nanchahal, K., Macdowall, W., Mcmanus, S., Erens, B., Mercer, C. H., ... Field, J. (2001). Sexual behavior in Britain: Early heterosexual experience. *The Lancet*, 358, 1843-1850. doi:10.1016/S0140-6736(01)06885-4